

16.12.2022

MÅLING: Danskerne mangler kendskab til Afrika - og vi har brug for en ny fortælling

Den nye regering vil have særligt fokus på Afrika i sin udviklingspolitiske strategi. En måling fra Tænk tanken viser, at danskernes viden om kontinentet er mangelfuld og præget af et negativt syn.

Skrevet af

Rasmus Egmont Foss

📞 +4561106288

✉️ rasmus@thinkeuropa.dk

Jacob Kaarsbo

📞 +4525123486

✉️ jacob@thinkeuropa.dk

Hovedkonklusioner

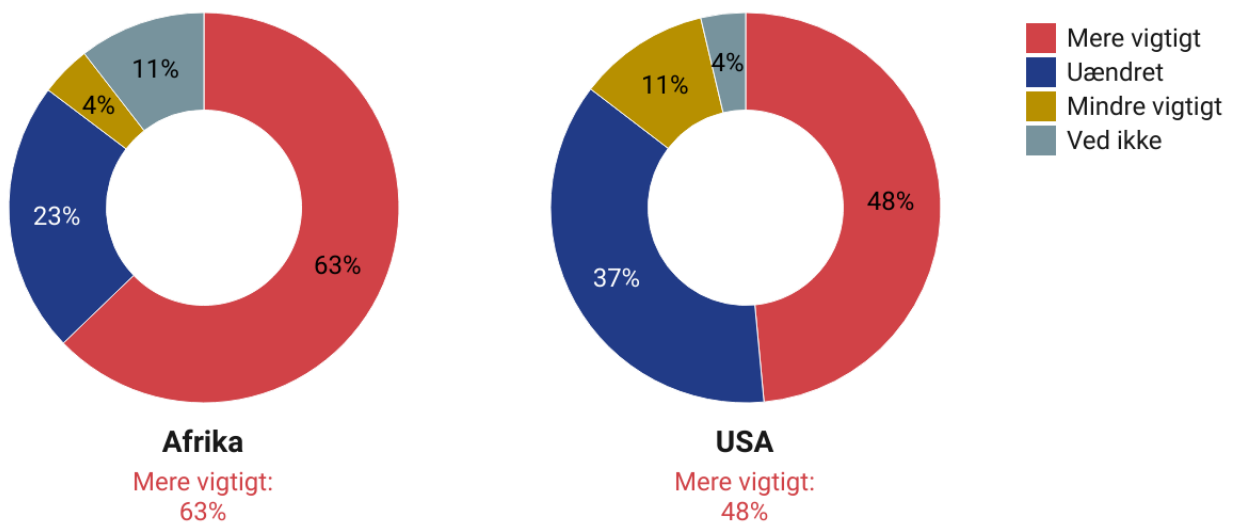
- Danskerne forventer, at Afrika bliver en vigtigere samarbejdspartner for Danmark og EU ifølge en meningsmåling fra Tænk tanken EUROPA foretaget af Voxmeter - men samtidig er Afrika det kontinent, de adspurgte selv mener at have det dårligste kendskab til (udover Oceanien).
- Målingen afslører en modsætning mellem de fokusområder, danskerne vurderer som de vigtigste for samarbejdet mellem EU og Afrika - fattigdomsbekæmpelse og uddannelse - og de mål, EU har valgt at prioritere i sin Global Gateway-strategi, der i højere grad satser på infrastruktur, digitalisering og innovation.
- Der hersker fortsat en velkendt, og måske forældet, fortælling om det afrikanske kontinent, og synet på Afrika er præget af negative følelser. Der er derfor brug for en ny fortælling om forholdet mellem EU og Afrika.
- Danskerne rangerer Afrika som en vigtig samarbejdspartner for fremtidens migration, men negligerer kontinentets betydning på områder som handel og klima - til trods for, at netop de punkter bliver afgørende i en fremtid, hvor Afrika sandsynligvis vokser sig ind i en større rolle på den globale scene.

Den kommende danske regering vil have "særligt fokus på Afrika" og "sætte sig i spidsen for at skabe en ramme for en markant styrket europæisk indsats i Afrika," står der i regeringsgrundlaget fra 14. december. Målet er blandt andet at "samtænke og styrke de mange nuværende og fremtidige bilaterale og europæiske tiltag," ligesom det også er ambitionen i EU's Global Gateway-strategi.[1](#)

Hvilket udgangspunkt skal denne nye strategi bygge på? I en repræsentativ meningsmåling foretaget af Voxmeter tidligere på året har Tænk tanken EUROPA undersøgt 2.001 danskeres syn på Afrika. Dette brief præsenterer de vigtigste resultater. Om noget bekræfter målingen, at langt de fleste adspurgte danskere forventer, at Afrika bliver endnu vigtigere for Europa i fremtiden.

Afrika bliver en vigtigere samarbejdspartner for EU

2.001 danskeres svar på spørgsmålet: Sammenlignet med i dag, tror du så, at Europas samarbejde med [Afrika/USA] bliver mere eller mindre vigtigt de kommende 10 år?

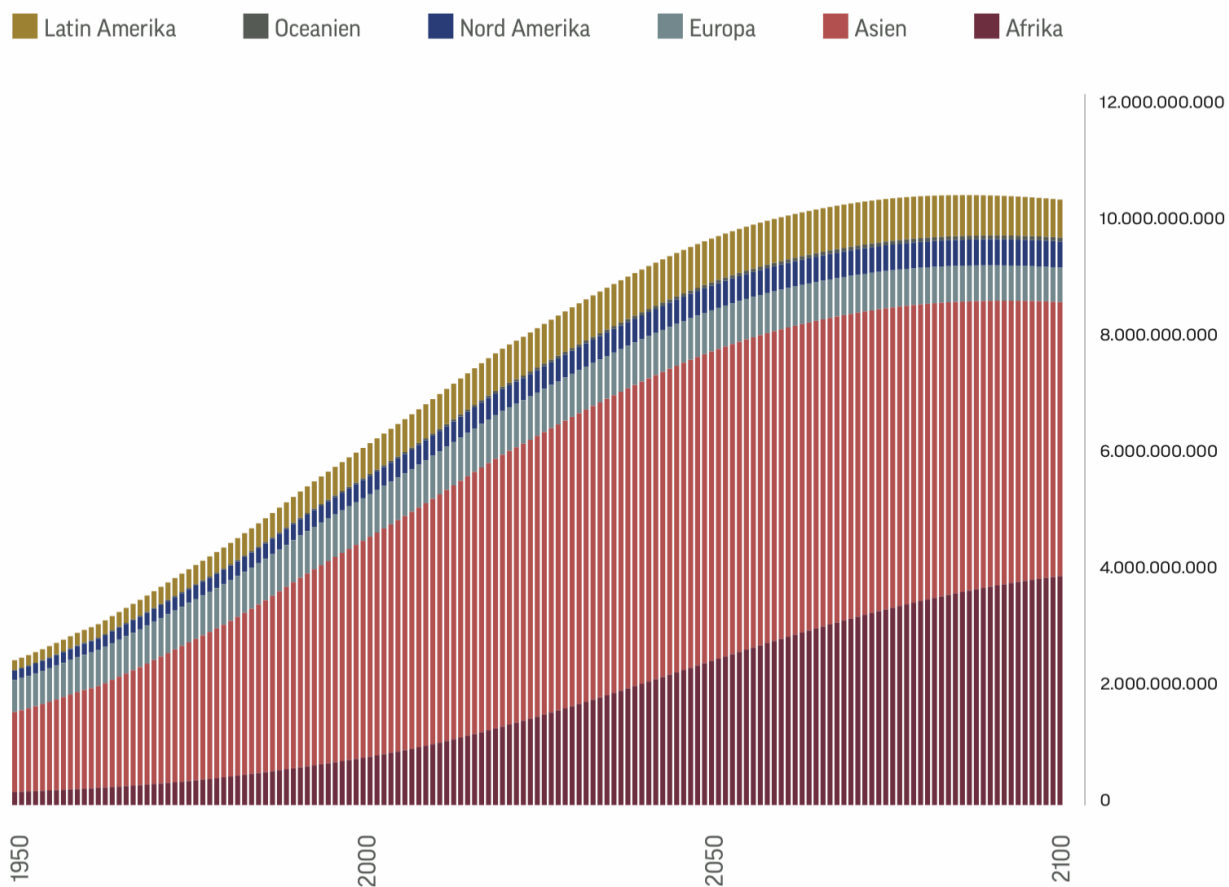
Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

Afrika har vokseværk

Med en befolkningsvækst, der ifølge FN runder fire milliarder på det afrikanske kontinent i 2100, og deraf et stort potentiale for økonomisk vækst står Afrika kun til at spille en mere fremtræden rolle i verden end i dag. I 2100 vil fire ud af ti mennesker på kloden sandsynligvis bo på det afrikanske kontinent.

Befolkningsvækst i Afrika

FN's medium-scenarie

Kilde: <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/>

De kommer til at bebo et kontinent, der både er enormt – næsten ti gange så stort som Indien og tre gange Kinas størrelse – og rigt på ressourcer og råstoffer, besiddende cirka 30 procent af klodens mineraler². Men Afrika er fortsat, som tidligere FN-generalsekretær Kofi Annan har udtalt, "et rigt kontinent med mange, mange fattige mennesker."

Sammenligning af geografisk størrelse

Rusland: **17.100.000 km²**

USA: **9.834.000 km²**

Kina: **9.597.000 km²**

Europa: **10.530.000 km²**

Tyskland: **357.588 km²**

Danmark: **42.933 km²**

Afrika: **30.370.000 km²**

Det store potentiale har bidraget til at øge de globale stormagters interesse for Afrika de senere år. Kina har med sit 'Belt and Road Initiative' foretaget store investeringer på tværs af kontinentet, og i 2022 har både EU med 'Global Gateway'[3](#) og USA med 'Prosper Africa'[4](#) annonceret lignende strategier.

Efter den russiske invasion af Ukraine har geopolitik og globale alliancer fået fornyet vægt. Hurtigt stod det klart, at Europa ikke kan regne med opbakning fra andre verdensdele uden at arbejde for det. Især afstod mange afrikanske lande fra at stemme om en FN-resolution d. 2. marts 2022, der fordømte Ruslands aggression. Det var tydeligt, at selv en "regional" konflikt på det europæiske kontinent har store

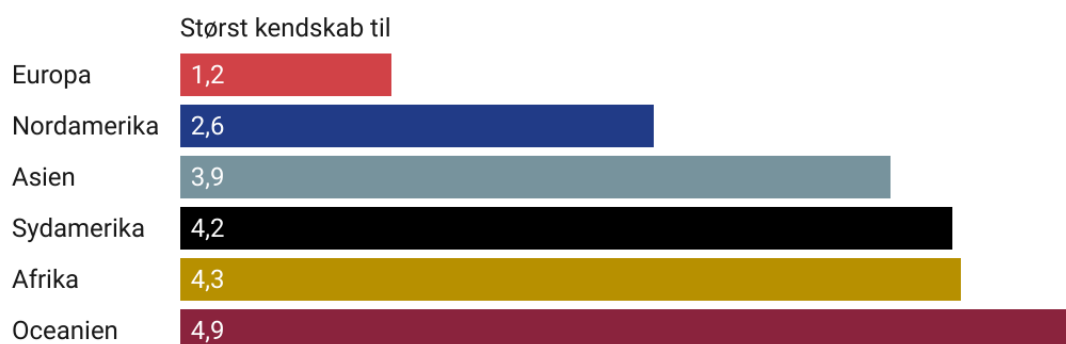
konsekvenser både i Afrika og for Europas forhold til naboerne mod syd, fx for energi- og fødevarepolitik.

Men samtidig med at samarbejdet med Afrika bliver vigtigere for Danmark under den nye regering, mangler danskerne kendskab til det afrikanske kontinent. I målingen svarer over 20 pct., at Afrika er det kontinent, de har dårligst kendskab til. Rangeret på vægtede gennemsnit af respondenternes svar er kun Oceanien mindre kendt herhjemme – til trods for, at Afrika er et af EU's nabokontinenter.

Der er således et mismatch mellem danskernes kendskab på den ene side og forventninger til Afrika på den anden. Vi mangler viden og burde måske have et større fokus på afrikansk politik og kultur i egen ret, ikke blot som et mål for en stormagtsrivalisering med Kina.

Kendskab til kontinenter: Der mangler viden om Afrika

Øverst er det kontinent, danskerne har størst kendskab til i Tænk tanken EUROPAs meningsmåling af 2.001 borgere

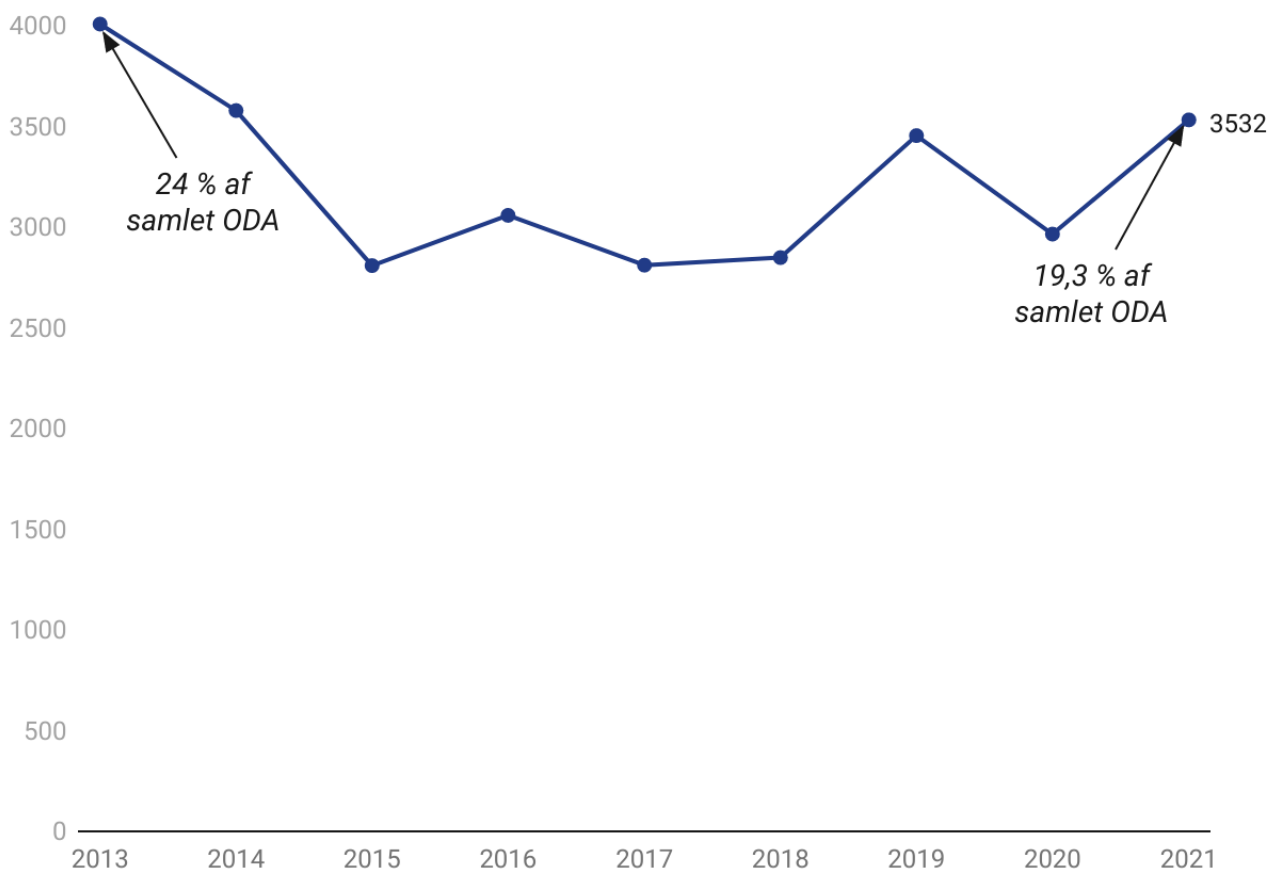
Tallene betegner vægtede gennemsnit af respondenternes rangering af de seks kontinenter på spørgsmålet: Hvilke af verdens kontinenter mener du, at du har det største kendskab til? 1 er højeste prioritet, 6 den laveste. Fratrukket 'Ved ikke'.

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

I direkte modsætning til forventningen om Afrikas øgede vigtighed for Europa står en dalende bilateral bistand fra Danmark. For ti år siden udgjorde den næsten en fjerdedel af den samlede bistand, men i 2021 var den under en femtedel – til trods for at kontinentet er hårdt ramt af konflikter, klimaforandringer og fødevarekriser, der driver folk på flugt, både internt og mod Europa. Udfordringer, som mange afrikanere endda mener, at tidligere europæiske kolonimagter har et tungt historisk medansvar for. Dog er den faldende bistand til Afrika ikke ensbetydende med, at pengene er gået til andre egne i stedet, men kan skyldes, at bistanden går til fx flygtningeindsats.

Danmarks bilaterale bistand (ODA) til Afrika

Millioner kroner

Grafik: Tænk tanken EUROPA • Kilde: DANIDA OPENAID • Lavet med Datawrapper

Vi har brug for en ny fortælling om Afrika

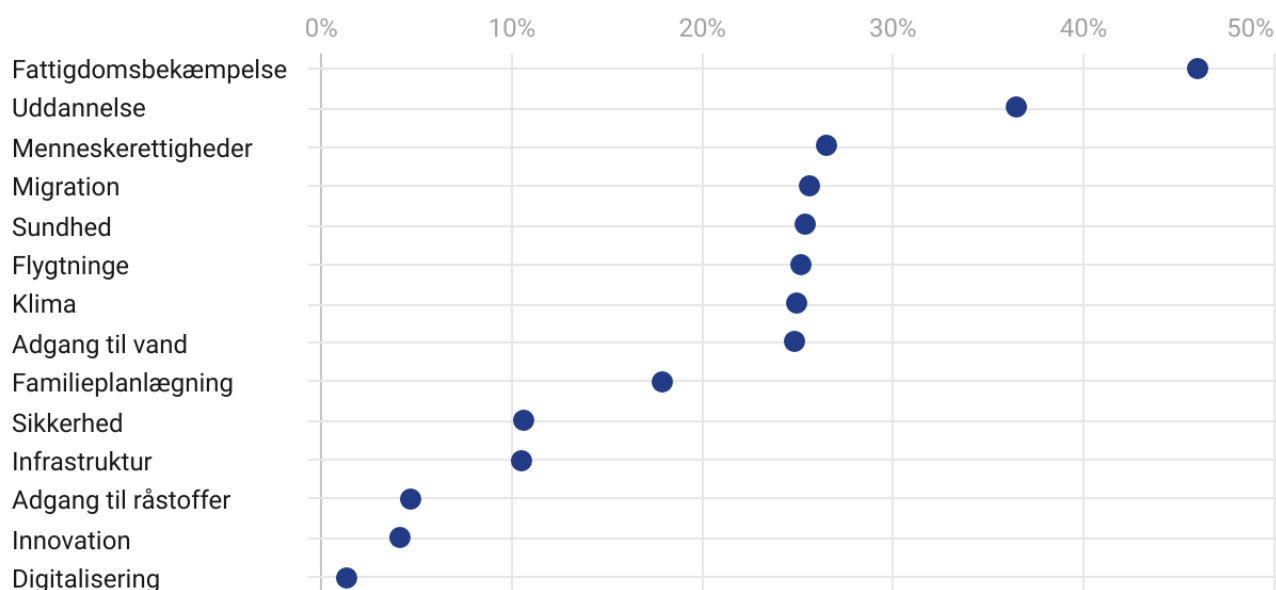
Undersøger man hvilke områder, danskerne mener er de vigtigste for EU i samarbejdet med Afrika, hersker en velkendt fortælling om kontinentet. Emner som fattigdomsbekæmpelse, uddannelse og menneskerettigheder, der længe har udgjort hovedsøjlen i bistandsindsatsen, ligger fortsat øverst i bevidstheden.

EU's nye strategi for samarbejdet med Afrika – Global Gateway – har andre fokusområder i sigte. Udover generelle investeringer i infrastruktur vil programmet især prioritere digitalisering, innovation og sundhed. Interessant nok er de fokusområder blandt de temaer, der scorer lavest i målingen.

Forskellen afspejler især, at Europas politiske fokus på Afrika er et andet i dag end tidligere – fx er der nu et større fokus på erhvervslivets interesser – mens at den oprindelige tilgang fortsat hænger fast i den folkelige bevidsthed.

Fattigdomsbekæmpelse og uddannelse er vigtigst for EU's samarbejde med Afrika

2.001 danskeres svar på spørgsmålet: 'Hvilke tre områder, mener du, skal prioriteres højest, når det kommer til EU's samarbejde med Afrika? Vælg tre' i Tænk tanken EUROPAs meningsmåling.

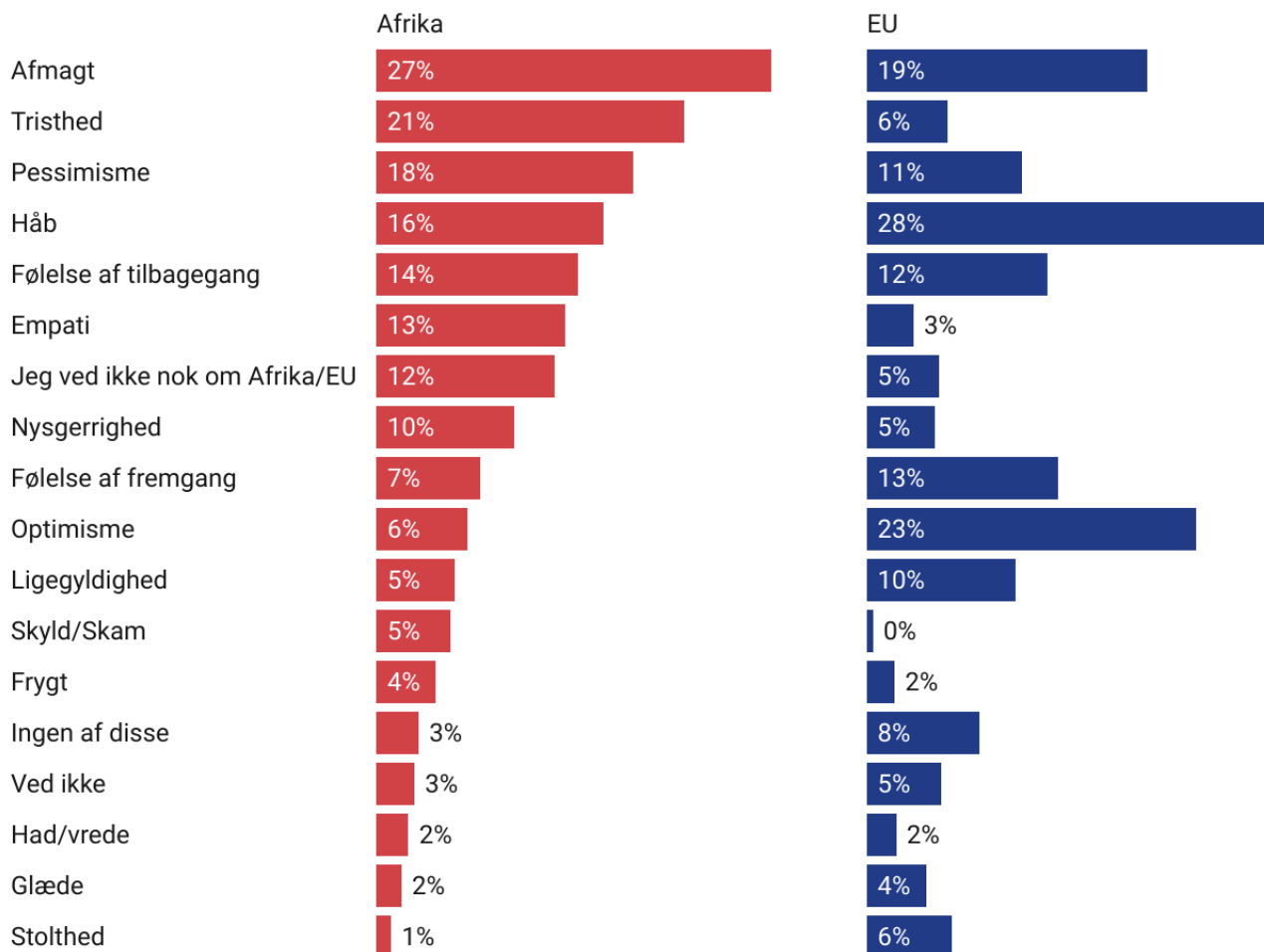

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

At der er brug for en ny fortælling om Afrika og dets rolle på den globale scene, bekræftes i høj grad af de adspurgte danskeres associationer om kontinentet. Det er præget af negative følelser. Hvor håb og optimisme med rette kunne kædes sammen med Afrika i dag, scorer afmagt, tristhed og pessimisme højest i målingen.

Danskerne associerer 'Afrika' med afmagt og...

2.001 danskeres svar på spørgsmålet: 'Hvilke følelser får du, når du tænker på Afrika? Du kan vælge to svar' i Tænk tanken EUROPAs meningsmåling

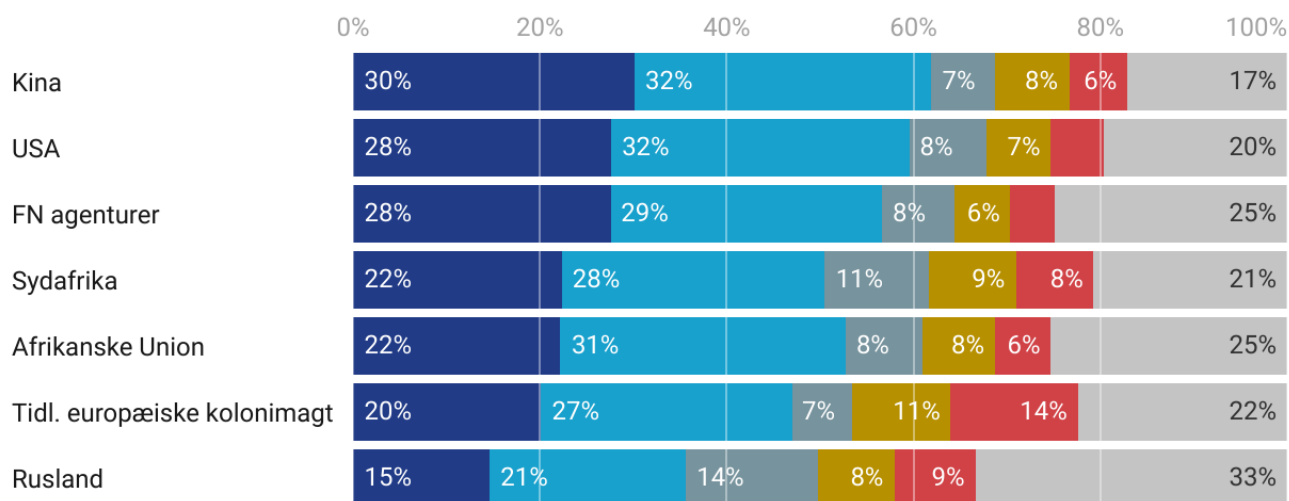
Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

Men afrikanernes syn på Europa er dog heller ikke noget at prale af. Under halvdelen har ifølge Afrobarometer et positivt billede på indflydelsen fra tidligere europæiske kolonimagter som Frankrig, Portugal og Storbritannien. Kun Rusland ender lavere (adspurgte før krigen), mens Kina og USA nyder større anerkendelse end de europæiske lande. Der er altså brug for at få skabt et mere positivt billede af europæiske lande i Afrika generelt, hvis man skal bygge alliancer, særligt i spørgsmålet om den nye geopolitiske situation, men også hvis EU ønsker et tættere handelssamarbejde i fremtiden.

Afrikanere ser kritisk på tidligere europæiske kolonimagter

Tal fra Afrobarometers måling (2021) på spørgsmålet: 'Do you think that the economic and political influence of each of the following on your country is mostly positive, mostly negative, or haven't you heard enough to say?' Tidligere europæiske kolonimagter er fx Storbritannien, Frankrig eller Portugal

■ Meget positivt ■ Delvist positivt ■ Hverken positivt eller negativt ■ Delvist negativt ■ Meget negativt ■ Ved ikke

På basis af 34 lande i Afrika: Angola, Benin, Burkina Faso, Cabo Verde, Cameroon, Côte d'Ivoire, Eswatini, Gabon, Gambia, Guinea, Lesotho, Liberia, Mali, Mauritius, Morocco, Mozambique, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, South Africa, Sudan, Tanzania, Togo, Tunisia, Zambia, Zimbabwe. Tallene for Rusland inkluderer ikke samtlige lande.

Grafik: Tænketanken EUROPA • Kilde: Afrobarometer R8 2019/2021 • Lavet med Datawrapper

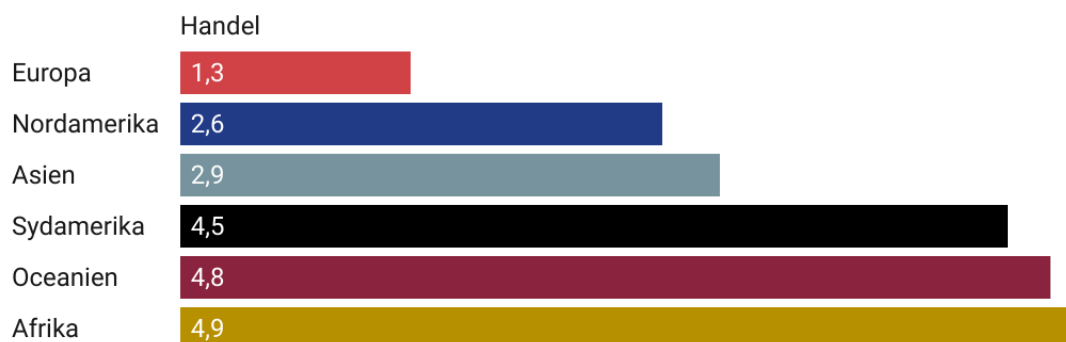
Fremtidens samarbejde mellem EU og Afrika

Hvis Afrika bliver vigtigere, men danskerne mangler kendskab, og vi har brug for en ny fortælling – hvad skal Danmark og EU så prioritere i samarbejdet? Sidste del af målingen undersøger danskernes holdning til temaerne handel, klima og migration.

Her opstår en ny modsætning: På trods af Afrikas øgede vigtighed og vokseværk anser de adspurgte danskerne kontinentet som det mindst vigtige for handelssamarbejde. I takt med at det nye frihandelsområde African Continental Free Trade Area tager form, vil der ellers være gradvis bedre muligheder for fælles handelsaftaler gennem EU. Med kraftig vækst i befolkningen og potentielt økonomien kan billedet meget vel ændre sig markant i kommende år.

Handelspartnere: Afrika er den mindst vigtige for danskerne

Øverst er Danmarks vigtigste samarbejdspartner ifølge Tænk tanken EUROPAs meningsmåling af 2.001 danskere

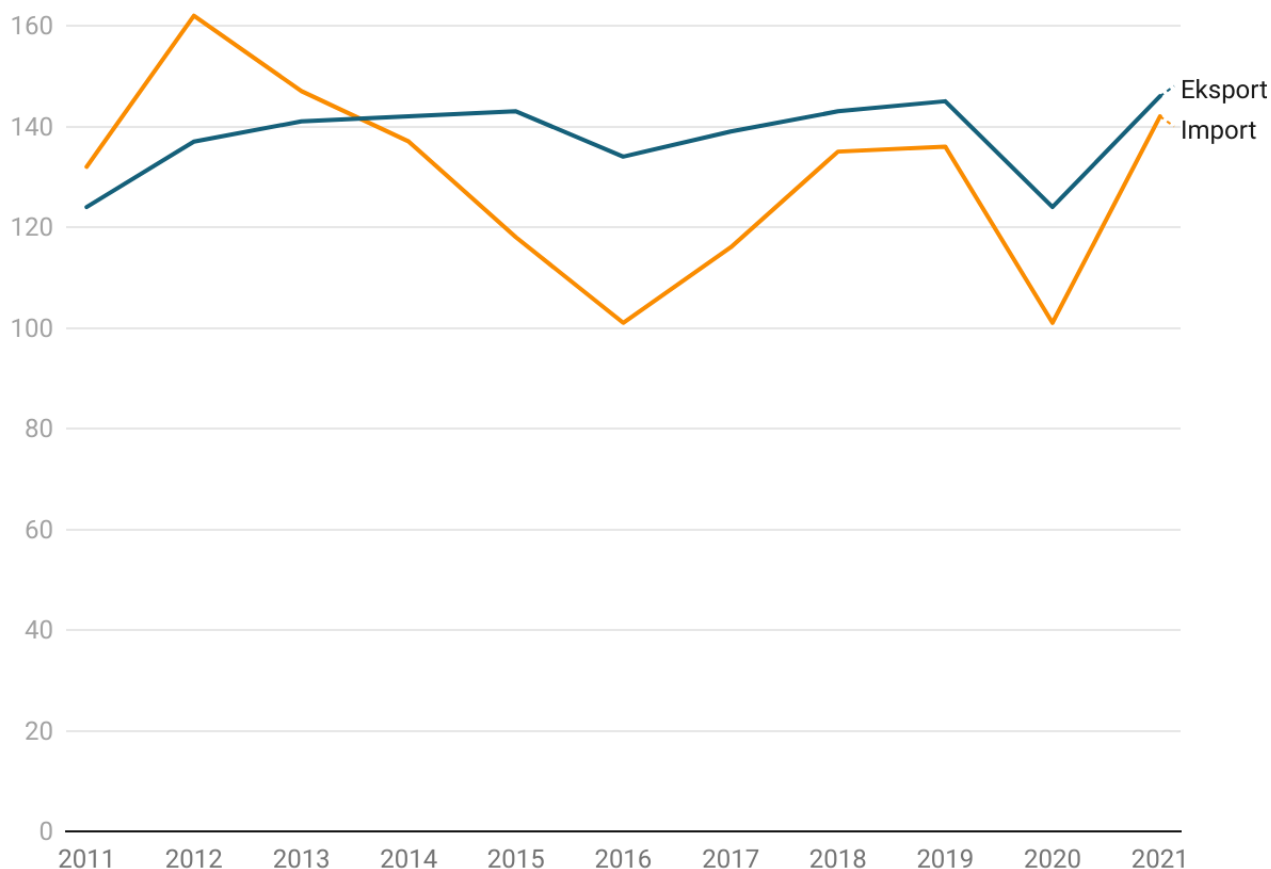
Tallene betegner vægtede gennemsnit af respondenternes rangering af de seks kontinenter på spørgsmålet: Hvilke kontinenter, mener du, er de vigtigste for Danmark at samarbejde med, når det kommer til Handel? 1 er højeste prioritet, 6 den laveste. Fratrullet 'Ved ikke'.

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

EU er samlet set Afrikas største handelspartner. Men ser man på udviklingen i handelen, er den ganske vist stagneret over det seneste årti. Af Danmarks handel med lande udenfor EU stod Afrika kun for 3,1 pct. i 2021.[5](#)

Handel mellem EU og Afrika

Eksport og import fra/til EU, milliarder euro

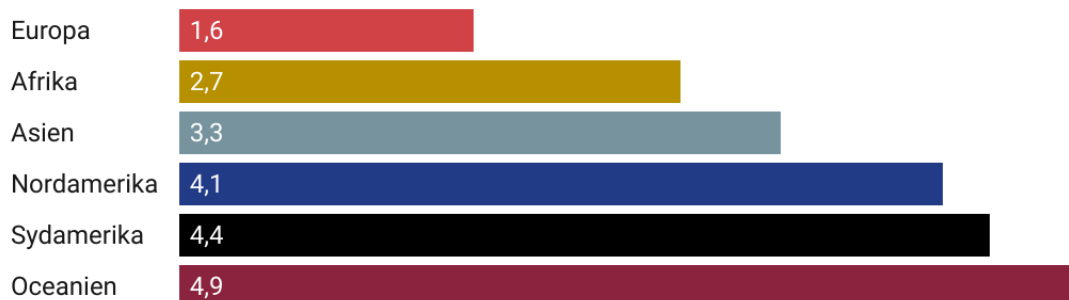

Grafik: Tænk tanken EUROPA • Kilde: Eurostat • Lavet med Datawrapper

Migration er derimod det vigtigste tema for samarbejdet mellem DK og afrikanske lande ifølge målingen. Her er Afrika rangeret som det kontinent, der er vigtigst at samarbejde med udenfor Europa. Det kan ses i lyset af udsigten til et stigende antal flygtninge fra konflikter, fødevarekrise og klimaforandringer.

Migration: Afrika er vigtigste partner udenfor Europa

Øverst er Danmarks vigtigste samarbejdspartner i Tænk tanken EUROPAs meningsmåling af 2.001 danskere

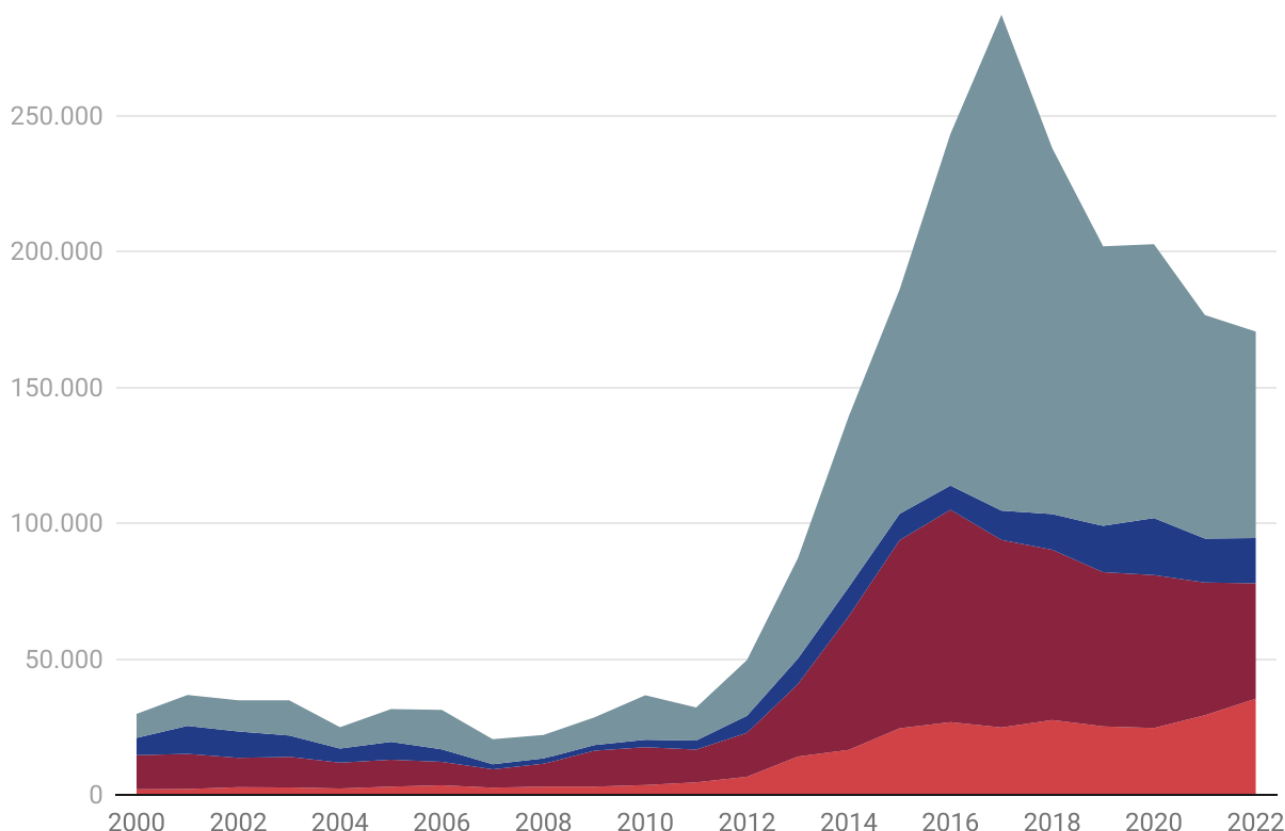
Tallene betegner vægtede gennemsnit af respondenternes rangering af de seks kontinenter på spørgsmålet: Hvilke kontinenter, mener du, er de vigtigste for Danmark at samarbejde med, når det kommer til migration? 1 er højeste prioritet, 6 den laveste. Fratrucket 'Ved ikke'.

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

Det er ikke overraskende set i lyset af den kraftige stigning i antallet af afrikanske asylansøgere i Europa det seneste årti. Selv efter flygtningekrisen i 2015, hvor tallet toppede på mere end 287.000, søger mere end 170.000 afrikanere fortsat asyl i EU hvert år. Det er næsten fem gange så mange som i 2010. Især folk fra lande som Nigeria, Guinea og Mali i Vest- og Centralafrika rejser i disse år mod nord.

Antal asylansøgere i EU fra Afrika

■ Nordafrika ■ Østafrika ■ Sydafrika ■ Vest- og Centralafrika

UK ikke medregnet

Grafik: Tænk tanken EUROPA • Kilde: UNHCR • Lavet med Datawrapper

Flygtninge- og asylpolitik har været et af de mest konfliktfyldte emner i EU de seneste år. Det har truet sammenhængskraften i EU, blandt andet på spørgsmålet om fordelingen af flygtninge og åbne grænser, da flere medlemslande i perioder har set sig nødsaget til at indføre grænsekontrol⁶. Emnet vil også i fremtiden forblive højaktuelt, da prognoser forudsiger, at den globale flygtningestrøm vil stige drastisk i fremtiden.⁷

Grundet klimakrisens indflydelse på migrationsstrømme, er det derfor overraskende, at Afrika i målingen ikke fremstår som en af de vigtigste partnere i kampen mod klimaforandringer. Her vurderer danskerne, at Afrika er det næstmindst vigtige kontinent at samarbejde med.

Indsatsen mod klimaforandringer: Danskerne sætter Afrika i anden række

Øverst er Danmarks vigtigste samarbejdspartner i Tænk tanken EUROPAs meningsmåling af 2.001 danskere

Tallene betegner vægtede gennemsnit af respondenternes rangering af de seks kontinenter på spørgsmålet: Hvilke kontinenter, mener du, er de vigtigste for Danmark at samarbejde med, når det kommer til indsats mod klimaforandringer? 1 er højeste prioritet, 6 den laveste. Fratrukket 'Ved ikke'.

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Voxmeter (2022) • Lavet med Datawrapper

På overfladen skyldes det måske, at kontinentet kun står for knap 4% af den globale udledning i dag. Afrikanerne udleder i gennemsnit kun 1,04 tons CO₂ pr. indbygger, sammenlignet med EU's 6,28 og USA's 14,86 tons pr. indbygger.⁸ Siden 1850 har Afrika ligeledes kun stået for 2,8% af den samlede historiske CO₂-udledning i atmosfæren, hvilket er langt mindre end EU's 17%.⁹

Men med den forventede økonomiske vækst på kontinentet er der brug for et langt højere energiforbrug, der skal leveres både gennem fossile brændsler og især flere grønne løsninger. Der er også et potentiale for mere samarbejde om tilpasning, da flere afrikanske lande vil være blandt de hårdest ramte og ofte er dårligere stillet til at sikre sig mod konsekvenser af klimaforandringer som forhøjet vandstand, tørke og hyppigere vejrkatastrofer.¹⁰ Ifølge Notre Dames Global Adaptation Index er 16 ud af de 20 mindst tilpasningsdygtige lande i Afrika - med Chad, Den Centralafrikanske Republik, Guinea-Bissau, Eritrea og DRC i bunden.¹¹

Verdens udviklingslande har derfor i årtier kaldt på klimakompensation fra de mest velstående lande, senest på COP27 i Egypten, men kun med begrænset succes indtil nu. Et tættere samarbejde med afrikanske lande i fremtiden kunne derfor indebære flere investeringer i grøn energi og bedre klimasikring.

Konklusion

Målingen tegner et klart billede af, at vi har brug for en ny fortælling om Afrika. En fortælling, der både rummer en bevidsthed om de dybtfæstede udfordringer, der har domineret bistandspolitikken i mange år, og samtidig har et blik for det politiske og erhvervsmæssige potentiale, som er i centrum for EU's nye strategi for forholdet til Afrika. Handel, klima og migration vil være tre hjørnesten i den fremtid – og samarbejdet om de to førstnævnte vil sandsynligvis blive langt vigtigere for Europa og Danmark, end det står klart i dag.

Måling er foretaget af Voxmeter i januar 2022. Projektet er finansieret af Poul Due Jensen Fonden.

[1www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/](http://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/)

[2www.foreignaffairs.com/africa/mo-ibrahim-africa-past-not-its-future](http://www.foreignaffairs.com/africa/mo-ibrahim-africa-past-not-its-future)

[3commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_da](http://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_da)

[4www.prosperafrica.gov](http://www.prosperafrica.gov)

[5ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php)

[6twitter.com/thinkeuropa/status/1582336838609801217](https://twitter.com/thinkeuropa/status/1582336838609801217)

[7www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2020/09/Ecological-Threat-Register-Press-Release-27.08-FINAL.pdf](http://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2020/09/Ecological-Threat-Register-Press-Release-27.08-FINAL.pdf) +

www.economist.com/international/2022/11/02/how-men-with-guns-aggravate-global-hunger

[8ourworldindata.org/explorers/co2_2&Accounting=Production-](https://ourworldindata.org/explorers/co2_2&Accounting=Production-based&Fuel+or+Land+Use+Change=All+fossil+emissions&Count=Per+capita&Relative+)

[based&Fuel+or+Land+Use+Change=All+fossil+emissions&Count=Per+capita&Relative+](https://ourworldindata.org/explorers/co2_2&Accounting=Production-based&Fuel+or+Land+Use+Change=All+fossil+emissions&Count=Per+capita&Relative+)

[9ourworldindata.org/explorers/co2_2&Accounting=Production-](https://ourworldindata.org/explorers/co2_2&Accounting=Production-based&Fuel+or+Land+Use+Change=All+fossil+emissions&Count=Cumulative&Relative+)

[based&Fuel+or+Land+Use+Change=All+fossil+emissions&Count=Cumulative&Relative+](https://ourworldindata.org/explorers/co2_2&Accounting=Production-based&Fuel+or+Land+Use+Change=All+fossil+emissions&Count=Cumulative&Relative+)

[10climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_en](http://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_en)

[11gain.nd.edu/our-work/country-index/rankings/](http://gain.nd.edu/our-work/country-index/rankings/)